

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

*Versijnt maandelijks, behalve in augustus.
Samengesteld door de Stichting voor Econo-
misch Onderzoek der Universiteit van Am-
sterdam*

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE

Elektronische Datenverarbeitung als Hilfsmittel der Unternehmungsführung

Neubert, Dr. H. — Aan de beslissing over de aanschaf van een systeem van elektronische informatieverwerking - de schrijver wijst ook op de beperkingen van deze systemen - dienen overwegingen ten aanzien van de ontwikkeling van het bedrijf in de toekomst en een analyse van de structuur van de onderneming vooraf te gaan. Voorts moet men zich afvragen welke soorten van informatie verwerkt moeten worden. Ook in het geval dat zo zorgvuldig mogelijk wordt nagegaan welke de gevolgen van invoering zullen zijn, blijven er zoveel onzekerheden dat deze beslissing een typische ondernemersbeslissing is. Een moeilijkheid bij de oordeelsvorming is gelegen in de schaarste van objectieve deskundigen, welke veelal van elders zullen moeten worden aangetrokken. De meerderheid van de personeelsleden die met het systeem zullen moeten werken, dient echter uit het eigen bedrijf voort te komen, omdat hun kennis van het bedrijf onontbeerlijk is bij de invoering van het systeem. De ondernemingsleiding moet er zich van bewust zijn dat plotselinge wijzigingen in opdrachten, bv. het op het laatste moment willen voldoen aan wensen van afnemers, niet of moeilijk uitvoerbaar zullen zijn indien het systeem eenmaal werkt.

A III - 3 : Ba VI - 16
E 738.4 : E 722

Die Wirtschaftsprüfung, 1 september 1965

IV. LEER VAN DE CONTROLE

Efficiency Auditing of Capital Works

Broster, E. J. — Een onderzoek naar de doelmatigheid van investeringen heeft voornamelijk ten doel de financiële resultaten vast te stellen voor zover dit mogelijk is korte tijd na de uitvoering van het investeringsplan, bv. na enkele maanden of jaren. Investeringskosten naar het gestelde doel schematisch worden verdeeld in twee categorieën, t.w. expansieve (hogere winst door hogere opbrengst) en besparende (hogere winst door lagere (arbeids)kosten); beide kunnen worden onderverdeeld in drie groepen: ontwikkeling, vernieuwing en reorganisatie. Alleen de variabele kosten, dat wil zeggen de netto-vermeerdering of -vermindering van de totale jaarlijkse kosten als gevolg van de investering, mogen bij de beoordeling in aanmerking genomen worden; hiertoe behoren dan zowel de zg. marginale als de tijdgebonden kosten zoals rente en afschrijving. Het verslag van het onderzoek dient o.m. te bevatten een vergelijking met eventuele alternatieve plannen, een overzicht van de geschatte en de werkelijke kosten en opbrengsten en een beschrijving van de gevolgen van de uitvoering van het plan ten aanzien van de voorraden, verkopen, leiding enz. De onderzoeker zal zijn wijze van werken moeten aanpassen aan de aard van het investeringsproject. Voor een expansie-ontwikkelingsinvestering is een vergelijking van de additionele jaarlijkse bruto-inkomsten met de variabele jaarlijkse kosten, voor bijna alle andere investeringen is een vergelijking van de variabele jaarlijkse kosten onder de nieuwe omstandigheden met die onder de oude omstandigheden geboden. Er moet eveneens gerapporteerd worden over de vraag in welke mate een verlaging van de marginale kosten van invloed is geweest op de gevolgde prijspolitiek. Tenslotte dient de rapporteur de financiële resultaten samen te vatten en met name weer te geven de mutaties in de totale jaarkosten, bruto-opbrengst en netto-winst. Dit laatste gegeven dient voorts te worden uitgedrukt in het desbetreffende geïnvesteerde vermogen en in de nominale waarde van de ter financiering van de bewuste investering uitgegeven vermogenstitels. De schrijver gaat

er in zijn betoog van uit dat de netto-winst een aanvaardbare maatstaf vormt voor de doelmatigheid van investeringen.

A IV - 4 : Ba V - 7
E 741.23 : E 241.4

Lloyds Bank Review, oktober 1965

Assessing the Profitability of Future Capital Projects

Stewart, J. K. — Bij de rendabiliteitsbepaling van toekomstige investeringen dient te worden onderscheiden naar de aard van de onderscheidene projecten, t.w. vervanging van bestaande produktiemiddelen, uitbreiding van de capaciteit wegens toeneming van de vraag naar bestaande produkten in bestaande markten, uitbreiding van de capaciteit voor de ontwikkeling van nieuwe markten en tenslotte introductie van nieuwe produkten met nieuwe fabricagemethoden. Bij de bepaling van de rendabiliteit moet voor alles worden vastgesteld welke de doelstellingen van het project zijn en hoe deze zich verhouden tot de huidige situatie. Hierna moet een schatting plaatsvinden van de verkopen en een bestudering van het fabricageproces in al zijn aspecten. Aan de hand van voorbeelden welke nader worden uitgewerkt in appendices, verklaart de schrijver hoe de rendabiliteit kan worden bepaald op basis van de opbrengst van een jaar of op basis van de gemiddelde opbrengst per jaar gedurende de levensduur van het produktiemiddel. Hierbij wordt in het bijzonder aandacht besteed aan het onderscheid tussen vaste en variabele kosten, een sleutelprobleem voor een bevredigende waardering van investeringsprojecten. Indien de kostenopbouw volledig bekend is, kunnen moderne berekeningstechnieken worden toegepast zoals de methode van de duur van de „terugbetaling”, van de „huidige waarde” en van de gediscoteerde kasopbrengst. De betekenis van de winstbelastingen voor de rendabiliteit wordt voorts aan de hand van cijfervoorbeelden uitgewerkt. Tenslotte vestigt de schrijver er de aandacht op dat het waarden van investeringsprojecten van de accountant vereist dat hij zich ook verdiept in moderne (wiskundige) technieken en in de wijze waarop de bedrijfsadministratie de feitelijke investeringsresultaten weergeeft.

A IV - 4 : Ba V - 7
E 741.23 : E 241.4

Accountancy, oktober 1965

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Network Analysis in Office Management

Cox, J. S. — In dit artikel tracht de schrijver op eenvoudige wijze met behulp van enkele schematische voorstellingen aan te geven hoe de techniek van de netwerk-analyse ook toegepast kan worden op repeterende activiteiten, zoals die op het gebied van het kantoorwerk. Het netwerk, een zeer ver gedetailleerd stroomdiagram, dient zo duidelijk mogelijk te omschrijven welke handelingen plaatsvinden. De schrijver noemt negen praktische punten bij het opzetten van een kantoor-netwerk. In verband met het relatief niet grote aantal handelingen is het mogelijk het netwerk te koppelen aan een tijdschaal, waardoor de controle eenvoudiger en doeltreffender wordt. Voorts noemt de schrijver een aantal voordelen van deze toepassing en merkt tenslotte op dat het voornaamste voordeel wel is dat geen deskundigheid nodig is. Wie de bureauwerkzaamheden kent, kan met gezond verstand zo'n techniek opzetten. Daarna is het een kwestie van praktijk.

Ba III - 2 : Ba VI - 23
E 76 : E 742

The Accountants Journal, september 1965

De jaarverslaggeving van Naamloze Vennootschappen

Tempelaar, A. F. — In dit voor de Accountantsdag 1965 uitgebrachte preadvies wordt met betrekking tot de jaarverslaggeving door naamloze vennootschappen een tweetal belangwekkende problemen aan de orde gesteld. In de eerste plaats wordt onderzocht „wie” behoefte hebben aan informatie over de financiële gang van zaken van de onderneming, waarbij achtereenvolgens de raad van commissarissen, de financiële pers en de aandeelhoudersvergadering in de beschouwing worden betrokken. Daarna wordt het „hoe en wat” van de verslaggeving besproken; daarbij gaat de preadviseur uitvoerig in op de algemene voorwaarden welke ten aanzien van de inhoud van het jaarverslag en in het bijzonder van de jaarrekening moeten worden gesteld.

Tegen de achtergrond van deze beschouwing en de in de literatuur voorkomende op-

vattingen - in afzonderlijke bijlagen is de desbetreffende literatuur opgenomen - wordt het voorstel in hoofdstuk IV van het rapport van de commissie Verdam („de jaarrekening van ondernemingen”) besproken, waarbij tevens aandacht wordt geschonken aan enkele speciale vraagstukken welke met jaarverslaggeving samenhangen zoals de publicatieplicht, de verplichte accountantscontrole en de uniformiteit der jaarrekeningen.

Ba III - 3
E 771

De Accountant, september 1965

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Replacement Investment

M e r r e t, A. J. en A. S y k e s — De schrijvers werken in dit artikel een in de praktijk ontwikkelde methode uit, de zg. optimale vervangingsmethode, welke bruikbaarheid vooral gericht is op een snelle en nauwkeurige waardering van duurzame produktiemiddelen in verband met eventuele vervanging. De methode zou vooral ook hanteerbaar zijn op werkplaatsniveau, waar immers de herkomst ligt van vele vervangingsinvesteringen. Alvorens hiertoe over te gaan dient een grondige analyse van het vervangingsprobleem plaats te vinden: te weinig wordt beseft dat de vervangingsinvesteringen tenminste de helft van alle private bedrijfsinvesteringen vormen. De grondslagen van de vervangingsanalyse hebben in wezen betrekking op de zelfde aspecten als elke andere investeringsbeslissing, t.w. de waarschijnlijke optimale levensduur van de vervangingsinvestering, het optimale moment van de vervanging en de opbrengst gedurende die periode bij vervanging op dat moment. De enige methode welke alle voor de besluitvorming relevante factoren recht doet wedervaren is die van de gedisconteerde kasopbrengsten. Uitgangspunt van de optimale vervangingsmethode is de veronderstelling dat de exploitatie-, onderhouds- en reparatiekosten van de oude en nieuwe produktiemiddelen toenemen - na het eerste gebruiksjaar - met een constant bedrag per jaar. Ook de technische ontwikkeling wordt geacht lineair voort te gaan, zodanig dat de gemiddelde additionele winstcapaciteit elk jaar evenveel hoger is dan die van het vorige jaar. Deze jaarlijkse verbetering in de winstpotentie geeft de graad van veroudering weer. Deze factor en die van de toenemende kosten vormen de voornaamste determinanten in de beschreven methode, welke aan de hand van twee voorbeelden cijfermatig wordt toegelicht.

Ba IV - 6
E 136.341.3

Accountancy, augustus 1965

V. LEER VAN DE FINANCIERING

Die Problematik der Liquiditätsanalyse an Hand von Finanzierungsregeln

H ä r l e, Dr. D. — Zowel de „gouden financieringsregel” - welke stelt dat ook bij niet-incidentele investeringen de periode van de aflossing van de financieringsmiddelen moet samenvallen met de gebruiksduur van de daarmede verkregen activa - als de „gouden balansregel” - welke stelt dat kapitaalgoederen met een lange gebruiksduur door langdurig vermogen en activa met een korte duur door kortstondig vermogen moeten worden gefinancierd - zijn volgens de schrijver onbruikbaar. Aan deze regels liggen, veelal stilzwijgend, enige premissen ten grondslag welke echter de genoemde regels overbodig maken indien die premissen inderdaad praktische geldigheid hebben. Zo veronderstelt men de mogelijkheid van vermogensverrijking door substitutie of prolongatie, hetzij door het aantrekken van vermogen van buiten de onderneming hetzij door ingehouden winsten, dan wel men gaat uit van vrijkomend vermogen doordat de desbetreffende vermogensaanwending niet wordt herhaald. Ondernemingen die niet de mogelijkheid hebben van vermogenssubstitutie en -vrijmaking, moeten hun totale vermogensbehoefte met permanent vermogen dekken teneinde niet in liquiditeitsmoeilijkheden te geraken. Het andere theoretische extreem is dat de onderneming onbeperkt vermogen kan substitueren of vrijmaken en dus volledig met tijdelijk vermogen kan financieren. Tussen deze beide extremen ligt een scala van mogelijkheden. Voor elk bedrijf kan een andere positie van vermogensvragen gelden. Derhalve kan de met betrekking tot de liquiditeitspositie verantwoorde omvang van het tijdelijk vermogen ook slechts per bedrijf worden beoordeeld. De beide besproken financieringsregels laten dan ook geen recht wedervaren aan het principe van de liquiditeit.

Ba V - 2 : Ba V - 7
E 322 : E 343

Die Wirtschaftsprüfung, 1 oktober 1965

Wirtschaftlichkeitsvergleiche von betrieblichen Investitionen

F r e y, F. — Alle rendementsvergelijkingen van bedrijfsinvesteringen - noodzakelijk om tot een verantwoorde besluitvorming te geraken - hebben gemeen dat op enigerlei wijze de

verwachte opbrengst resp. besparing wordt vergeleken met het te investeren vermogen. In dit artikel tracht de schrijver aan de hand van de grondslagen van de drie voornaamste vergelijkingsmethoden - terugbetalingsperiode, gemiddelde investeringsopbrengst, gediscnteerde investeringsopbrengst - alsmede op grond van de voor- en nadelen van elk der methoden, een oordeel uit te spreken over hun bruikbaarheid. Mede met behulp van cijfer-voorbeelden komt de schrijver tot de conclusie dat de disconteringsmethode de meest bruikbare maatstaven biedt. De methode van de periodeberekening is onbruikbaar voor rendementsmaatstaven en geeft slechts een inzicht in de liquiditeitspositie. De methode van de gemiddelde opbrengst geeft weliswaar rendementsmaatstaven doch de aan deze methode inherente vereenvoudigingen kunnen leiden tot aanmerkelijke afwijkingen van de juiste investeringsopbrengst. Toepassing van de disconteringsmethode zal volgens de schrijver niet wezenlijk meer tijd en mankracht vergen dan de andere methoden.

Ba V - 7

Industrielle Organisation, 1965 nr. 9

E 241.4 : E 325.43

VI LEER VAN DE ORGANISATIE

Entrepreneurship in business enterprise

Drucker, Prof. P. F. — Het verzamelen van door praktische bedrijfsmensen verworven ervaringen kan leiden tot een gesystemiseerd geheel van weten dat overgedragen kan worden. Uit deze ervaringenverzameling heeft de schrijver enkele conclusies getrokken. In de eerste plaats is het karakteristieke van de ondernemersactiviteit dat zij doelgericht is. Niet het „hoe” maar het „wat doen” staat op de voorgrond. In de tweede plaats is deze activiteit voortdurend bereid van doel te veranderen. Het „anders doen” speelt dus een belangrijker rol dan het „beter doen”. Hierbij wijst de schrijver op twee fundamentele principes. Binnen het bedrijf kent men alleen de kosten. De opbrengsten liggen buiten het bedrijf. Hiermee hangt samen dat geen enkel bedrijf een unieke productiefactor voor zich alleen bezit. Er is maar een zo'n factor en dat is de kennis, die echter algemeen voorhanden is. Het tweede principe is dat de ondernemersactiviteit geen fysieke activiteit is maar een sociale. De gebeurtenissen in het bedrijfsleven zijn dan ook niet normaal verdeeld. Het zijn slechts enkele activiteiten die het uiteindelijke resultaat bepalen. De ondernemer moet zich daarom met een systematisch doordachte strategie richten op de kansen. Hij zal voortdurend de mogelijkheden moeten selecteren en de aanwending van zijn productie-factoren moeten veranderen.

Ba VI - 3

The Manager, oktober 1965

E 022.3

Too Many Management Levels

J a q u e s, E. — Om op juiste wijze gebruik te maken van de bevoegdheid om werkzaamheden over te dragen aan ondergeschikten en daarbij verantwoordelijk te blijven voor de wijze van uitvoering, moet de functionaris over bepaalde capaciteiten beschikken. Het abstractievermogen speelt hierbij een grote rol. Volgens de schrijver kent dit vermogen bepaalde niveau's die verschillen in actuele kwaliteit of omvang. Bij het bepalen van de organisatiestructuur moet hiermee rekening worden gehouden. De schrijver komt op grond hiervan tot de stelling dat er maximaal zeven hiërarchische niveau's zijn. Deze zullen alleen bij de allergrootste bedrijven in feite aanwezig zijn. Bovendien geeft hij als hypothese dat er tussen de leider en diens ondergeschikte een capaciteitsverschil moet bestaan van bepaalde omvang. Een en ander wordt met behulp van het begrip „time-span”, zijnde de mate van vrijheid in tijd gemeten, en met behulp van de beloningsniveau's toegelicht. Als op deze principiële wijze de organisatiestructuur wordt opgebouwd, zal van passeren noch van gebrek aan contact sprake zijn.

Ba VI - 13

California Management Review, najaar 1965

E 642.4

Developments in Financial Organization: 1915-1965

L i t t l e f i e l d, W. J. — In een speciaal supplement wordt uitvoerig aandacht geschonken aan de bevindingen van de schrijver op het gebied van de financiële bedrijfsorganisatie, zoals hij deze heeft neergelegd in een rapport aan de Financial Executives Research Foundation te New York. Achtereenvolgens worden behandeld de periode voor de tweede wereldoorlog, bepaalde ontwikkelingen tengevolge van die oorlog, de ontwikkeling sedert 1945 terwijl tenslotte een blik in de nabije en in de verder verwijderde toekomst wordt geworpen.

In een drietal appendices wordt gewezen op gedelegeerde verantwoordelijkheden op het terrein van het financiële bedrijfsbeleid. Voorts wordt de ontwikkeling van de financiële

organisatie toegelicht aan de hand van organisatieschema's, o.a. daterende van omstreeks 1910, 1920, 1937 en van de huidige tijd. Met betrekking tot de toekomst neemt de schrijver een aantal trends waar, bv. de tendentie tot centralisatie van het beheer van de kantoor-administratie en ook de behoefte van „zelf-coördinatie” tussen activiteiten op hetzelfde niveau, maar zonder directe toezichthoudende verantwoordelijkheid boven deze activiteiten. Uit deze laatste trend volgt een organisatieschema met directe relaties tussen afdelingen en eenheden van de financiële en de productie-groep. Een verder verwijderd effect op de financiële en andere functionele bedrijfsorganisatie spruit voort uit de ontwikkeling van geïntegreerde computer-communicatiesystemen. Zij vormen een uitdaging voor alle bedrijfs-leiders om hiervan een zo groot mogelijk gebruik te maken, waardoor het hun mogelijk wordt over meer creatieve tijd te beschikken.

Ba VI - 13 : A III - 1
E 640 : E 741.2

Financial Executive, september 1965

The executive's job

Drucker, Prof. P. F. — Elke leidende functionaris in een onderneming heeft steeds drie aparte maar in elkaar sluitende taken, nl. een ondernemende, een leidende en een communicerende. Bij elke besluitvorming dient hij dan ook economische, organisatorische en sociale belangen te waarden en tegen elkaar af te wegen. Hoewel de economische beleidsdimensie de grootste betekenis heeft, zijn de andere twee tot dusverre uitvoeriger en beter bestudeerd. Het leerstuk van de organisatie wordt grondig bestudeerd en toegepast; vroeger waren bedrijven van enige omvang in wezen toch niet meer dan verzamelplaatsen van mensen die op een bevel reageerden. Tegenwoordig spelen kennis en initiatief ook op vele lagere niveau's een rol bij de besluitvorming. De sociale betekenis van een bedrijfs-veluit is gaandeweg toegenomen met de vorming van meerdere machtsconcentraties. Onderzoek naar nieuwe maatschappelijke structuren vindt dan ook plaats. Het economische aspect van de besluitvorming dreigt echter tussen wal en schip te geraken. De economen richten hun belangstelling vooral op de macro-economie en op de internationale betrekkingen. De theorie van het producentengedrag dient meer aandacht te krijgen, vooral nu zij uitgebouwd moet worden tot de theorie van het gedrag van functionarissen en organisaties.

Ba VI - 16
E 641.22 : E 133.3

The Manager, september 1965

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Wage incentives and work measurement

In het juninummer van dit tijdschrift werden de resultaten gepubliceerd van een onderzoek naar de mate van toepassing van prestatieloonstelsels, arbeidsmeting e.d. in Amerikaanse bedrijven (zie ook Repertorium oktober 1965, blz. 364), waarbij bleek - gemeten naar het aantal bedrijven - dat in 1965 ten opzichte van 1959 een daling had plaatsgevonden van 10 à 12 %. Naar aanleiding van deze publicatie ontving de redactie een aantal reacties uit het bedrijfsleven. Enerzijds waren deze reacties van bevestigende aard en wezen zij op enkele oorzaken, zoals starre primaire arbeidsvoorwaarden, de afnemende bereidheid om volgens standaard te werken, mechanisering en automatisering. Van andere zijden werden de gestelde conclusies becristiseerd: het aanmerkelijk grotere aantal kleinere bedrijven in 1965 dan in 1959 staat geen vergelijking tussen beide onderzoeken toe. Voorts werd o.m. opgemerkt dat weliswaar prestatiesystemen momenteel minder in trek waren, zij het niet in alle bedrijfstakken, doch dat daarentegen tijdstudie en andere vormen van arbeidsmeting meer worden toegepast, met name in grotere bedrijven. Voor het welslagen ervan is het van belang dat de „amateurs” steeds meer vervangen worden door specialisten (zg. „industrial engineers”).

Ba VII - 2 : Ba VII - 5
E 641.214.2 : E 641.215

Factory, september 1965

Problematik der Leistungsentlohnung

Wirth, Ing. J. K. — De fundamentele vraag of de voordelen, verbonden aan het invoeren van een aanmerkelijk aandeel van het prestatieloon in het totale loon, wel opwegen tegen de kosten, verbonden aan het opstellen en uitvoeren van dit beloningsstelsel, dient volgens de schrijver bevestigend te worden beantwoord. Weliswaar bestaan in de Verenigde Staten en in Engeland tendenties in de richting van zuivere tijdloonstelsels, voor de meeste Midden-Europese industriestaten (waaronder West-Duitsland en Oostenrijk) geldt voorts nog het ervaringsfeit dat prestatiebeloning een 20 à 30 % hogere produktiviteit geeft dan het tijdloon. Om dit hogere resultaat te bereiken is het echter nodig dat de aan dit

systeem inherente ongewenste neven-effecten zoveel mogelijk worden vermeden. Te dien einde werkt de schrijver de problematiek van de prestatiebeloning op mathematische wijze correct uit, waarbij hij uitgaat van een drietal bijzondere problemen. De eerste is in hoeverre de direct meetbare effectieve materiële prestatie een maatstaf vormt voor het prestatievermogen van de mens, indien zijn samenwerking met een produktiemiddel wordt beïnvloed door een meer of minder hoge graad van mechanisering. De twee andere problemen hebben betrekking op buiten het menselijk prestatievermogen liggende storende factoren, resp. op de vermoeidheidsgraad van de werkende mens, beide in verband met hun eventuele invloed op het te berekenen prestatieloon. De schrijver acht het veelal doelmatig om te komen tot de koppeling van een aan een standaardtijd gebonden prestatieloon met een bedrijfseconomisch gefundeerde toeslagpremie. Het is onvermijdbaar en zelfs noodzakelijk dat het toe te passen beloningssysteem langs mathematisch-statistische weg wordt benaderd. De schrijver voegt aan zijn betoog enkele literatuurverwijzingen toe, gericht op de praktische uitvoering.

Ba VII - 3
E 641.215.2

Wirtschaftlichkeit, 1964 nr. 4

De commissie-Verdam en de medezeggenschap

Duchemin, M. r. J. G. — In het rapport van de commissie-Verdam over „Herziening van het ondernemingsrecht” blijkt dat over een eventuele structuurwijziging van de naamloze vennootschap met het oog op de toekenning van medezeggenschapsrechten aan de werknemers, een bijna paritaire tegenstelling bestaat. Deze tegenstelling is van principiële aard en moet dus primair theoretisch worden benaderd, opdat ooit de tegenstelling kan worden overbrugd. Daartoe is nodig het blootleggen van de grondslagen van het medezeggenschapsstreven en van de rechtvaardiging van overheidsingrijpen. In dit verband meent de schrijver dat het wenselijk en mogelijk is de collectiviteit van werknemers in een bedrijf een medezeggenschapsrecht te geven op het gebied van de uitoefening van de constituerende macht in de onderneming (medebeslissen) en op dat van het waarborgen van de juiste arbeidsverhoudingen (adviseren, met het recht van beroep op het college van commissarissen). Indien men een rechtsgrond voor medezeggenschap principieel aanvaardt, ligt voor grote bedrijven wellicht een oplossing in het doen benoemen van het ondernemingsbestuur door een commissarissencollege dat zelf wordt aangewezen door een drie-vierde-meerderheid van een paritair uit aandeelhouders en werknemers bestaande algemene vergadering: de constitutieve medezeggenschap. Het college van commissarissen is tevens het aangewezen orgaan van de controlerende medezeggenschap. Voorts is het wenselijk iedere werknemer persoonlijk een stem te geven over voorgenomen beslissingen of opdrachten, welke zijn eigen werk betreffen en met zijn inzicht in de juiste uitoefening van zijn taak strijdig zouden kunnen zijn. Het is echter zeer moeilijk een in ons huidige arbeidsrecht passende formulering te geven van de regel waarop deze meest aansprekende vorm van medezeggenschap zou moeten zijn gebaseerd. Individuele medezeggenschap in het uitvoerende vlak is slechts mogelijk door een wettelijk „hoorrecht”.

Ba VII - 4
E 641.216.2

Sociaal Maandblad Arbeid, september 1965

Het lid van de ondernemingsraad, zijn positie en zijn mogelijkheden

Knaapen, Dr. A. L. M. — De Wet op de Ondernemingsraden zegt niets over de positie en mogelijkheden van het lid van de ondernemingsraad. Wel spreekt de Memorie van Antwoord over een vertrouwenspositie. „Daarmede is eigenlijk alles al gezegd”, aldus de schrijver, waarna hij ter verduidelijking stelt dat de positie samenhangt met het doel van de ondernemingsraad, n.l. bij te dragen tot een zo goed mogelijk functioneren van de onderneming. In meer concrete zin houdt zulks in dat de volgende eisen aan het lidmaatschap moeten worden gesteld: belangstelling voor en kennis van een breder probleemgebied dan alleen de personeelsaangelegenheden; „denkcreativiteit”, d.w.z. vooral samenvoegend denken aan alternatieve en haalbare mogelijkheden; een nieuwe visie op het werkelijk personeelsbelang alsmede een groter besef van verbondenheid met de onderneming. Voor een lid van de ondernemingsraad gelden derhalve geheel andere kwaliteiten dan voor de personeelsvertegenwoordiger in de kern. Vervolgens behandelt de schrijver een aantal belemmerende factoren welke de juiste positie van het lid in de weg staan. Deze factoren staan o.a. in verband met de voorlichting, klachtenbehandeling, voorbereiding en afhandeling, beperking van de bevoegdheden van de raad en de vertegenwoordiging van het bedrijfskader.

Ba VII - 4
E 642.314.3

Gids voor personeelsbeleid, arbeidsvraagstukken, sociale verzekering, september 1965